

Aleksandra Machura

Strategia postępowania wobec ucznia przejawiającego symptomy ryzyka dysleksji

Aleksandra Machura- pedagog w Szkole Podstawowej nr 298 im. Jana Kasprówicza w Warszawie

Wywiad z wychowawczynią

Wiktoria jest uczennicą II klasy szkoły podstawowej. Z relacji wychowawczynie wynika, że jest dziewczynką ruchliwą, często przeszkadza w prowadzeniu lekcji zaczepiając inne dzieci, wyrwa się często do odpowiedzi niepytana. Wiktoria ma trudności z czytaniem i pisanem. Często nie rozumie czytanego tekstu, musi być motywowana by podjąć samodzielne czytanie. Bardzo łatwo się dekoncentruje i przerzuca uwagę na inną aktywność. Często zapomina liter, ma trudności z połączeniem ich w całość. Robi liczne błędy przepisując tekst do zeszytu z tablicy, często pomija słowa, nie zawsze pisze we właściwej liniaturze. Zeszyt Wiktorii prowadzony jest nieestetycznie, pismo jest niestaranne. Wychowawczynie zwróciła uwagę na fakt, że Wiktoria bardzo szybko się zniechęca, zdarza się, że próby skłonienia do wyłożonej pracy spotykają się ze złością i dziewczynka odmawia wykonywania jakiegokolwiek pracy przez kilkanaście minut. Wiktoria ma również problem w zapamiętywaniu, nauka wiersza na pamięć przysparza jej duże problemy, przekręca i gubi wyrazy mimo długiego czasu nauki (jak twierdzi mama). Dziewczynka mówi też niewyraźnie, uczęszcza na zajęcia logopedyczne.

Rozmowa z rodzicem

Wiktoria jest jedynaczką i wychowywana jest w rodzinie pełnej, oboje rodzice pracują do późnych godzin, wtedy dziewczynką opiekuje się babcia, która jest zbyt pobłażliwa dla niej (zdaniem rodziców, wychowawcy i pedagoga szkolnego). Informacje dotyczące wczesnego rozwoju dziecka udostępniła mi matka dziewczynki. Poród odbył się w wyznaczonym terminie i przebiegał bez komplikacji. Rozwój psychoruchowy dziecka był w normie. Chociaż matka wspomniała o tym, że Wiktoria brała udział kiedyś w terapii integracji sensorycznej. Nie była w stanie/nie chciała udzielić więcej informacji na ten temat. U Wiktorii w wieku 4 lat zdiagnozowano opóźniony rozwój mowy i wadę wymowy. Dziewczynka od 2 lat uczęszcza na terapię logopedyczną. W wieku przedszkolnym Wiktoria uczęszczała jedynie do grupy 5 latków, wcześniej opiekę nad nią sprawowała babcia. Nauczyciele przedszkola zgłaszali problem, że Wiktoria trudno skupia się na zajęciach, jest nadruchliwa. W szkole od I klasy niechętnie się uczy, a gdy coś jej nie wychodzi rezygnuje z dalszej pracy (zdarza się, że wtedy krzyczy i płacze). Pierwsze trudności z czytaniem i pisanem pojawiły się zdaniem matki już w przedszkolu podczas rozpoznawania liter. Myliła je, nie potrafiła wskazać identycznej litery jak na wzorcu. Jak sama mama twierdzi, oboje są z mężem zapracowani a Wiktoria odrabia lekcje w domu i ćwiczy naukę czytania pod kontrolą babci. Babcia często odpuszcza dziewczynce nie chcąc jej denerwować.

Opinia pedagoga szkolnego

Wiktoria ma trudności w czytaniu i pisanu. Według pedagoga szkolnego przyczyną może być zaburzona mowa dziewczynki. Nauczyciele na lekcjach dostosowują tempo pracy do poziomu Wiktorii, dziewczynka jest właściwie motywowana. Wiktoria ma obniżoną sprawność grafomotoryczną i koordynację wzrokowo-ruchową. Problemem Wiktorii jest niechęć do nauki. Uczennica chętnie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych, uczęszcza na zajęcia taneczne. W szkole chodzi na zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, ale i tam, mimo że w małej grupie osób, trudno jej skupić uwagę i mało z nich wynosi.

Opinia logopedy

Wiktoria uczęszcza od 2 lat na zajęcia logopedyczne. Logopeda zdiagnozował u dziewczynki opóźniony rozwój mowy, artykulacja wielu wyrazów jest niewyraźna. Dziewczynka zastępuje głoski

dźwięczne bezdźwięcznymi np. b-p, g-k, z-s. W wypowiedziach otwartych błędnie buduje zdania, ma zbyt mały zasób słów jak na wiek rozwojowy.

Obserwacja dziecka

Obserwacja została przeprowadzona podczas zajęć edukacji polonistycznej oraz zajęć wychowania fizycznego. Dzieci miały za zadanie przeczytać wskazany fragment opowiadania w książce a później opowiedzieć o przeczytanym fragmencie. Wiktoria kilkakrotnie została poproszona by zacząć czytać, ale milczała dalej, nie podjęła się czytania. Chętnie słuchała jak inne dzieci odpowiadają. Dopiero po tym, jak większość wyznaczonych dzieci odpowiedziała, podjęła się czytania po 6 krotnej prośbie nauczyciela. Czytanie Wiktorii było bardzo powolne, niewyraźne i z błędami. Dziewczynka miała problem ze składaniem liter w wyraz, myliła literki. Mimo, iż tekst nie był nowy (dzieci miały go przeczytać w domu), widać było wyraźną trudność ze zrozumieniem treści. Podczas zajęć sportowych Wiktoria zachowywała się nadmiernie żywiołowo, biegała wokół szeregu dzieci, zaczepiała inne dzieci prowokując do zachowania niezgodnego z poleceniem nauczyciela. Dzieci miały wrzucać woreczki do hula hop położonego przed nimi na sygnał nauczyciela. Wiktoria reagowała z opóźnieniem na sygnał startu, nie trafiała do celu. Po chwili zniechęcona dwiema próbami zaczęła z całej siły podrzucać woreczek do góry by dotknął sufitu. Dopiero po kilku upomnieniach nauczyciela przestała rzucać o sufit. Na polecenia wcześniej nie reagowała, zajęta swoją zabawą z uśmiechem kontynuowała swoje czynności.

Trudności z czytaniem i pisanem nasilają się, gdy Wiktoria samodzielnie pracuje. Pod kierunkiem nauczyciela w pracy jeden na jeden stara się wykonywać kolejne czynności i trudniej się dekoncentruje.

Rozmowa z Wiktorią

Dziewczynka jest podczas rozmowy raczej zamknięta, odpowiada pojedynczymi zdaniami. Lubi swoją klasę i panią, ale nie lubi się uczyć. Często zapomina odrobić pracy domowej. Nie lubi czytać, bo jak twierdzi-jej to nie wychodzi. Chciałaby umieć ładnie pisać ale mimo że się stara to robi błędy nawet jak przepisuje z tablicy a wtedy bardzo się na siebie denerwuje i jest zła. Chciałaby aby w szkole było mniej nauki. Uważa, że ma dużo zadawane, często musi nadrobić to czego nie napisała na lekcji a później sama nie wie co.

Przyczyny trudności w czytaniu i pisaniu

Wiktoria ma wadę wymowy, uczęszcza na zajęcia logopedyczne. Możemy zaobserwować obniżoną sprawność grafomotoryczną (długi czas pracy, pismo nieestetyczne) oraz opóźniony rozwój koordynacji ruchowo-wzrokowej (słaba orientacja na kartce papieru, pomijanie linijek). Duże znaczenie mają tu trudności emocjonalne – występują przejawy nadpobudliwości psychoruchowej oraz szybka męczliwość i zniechęcenie do pokonywania trudności. Dziewczynka dobrze pracuje pod bezpośrednim kierunkiem nauczyciela, często motywowana koncentruje się na poznawanym materiale. Jest sprawna ruchowo, uczęszcza na zajęcia taneczne. Robi postępy jeśli chodzi o wymowę wyrazów (systematycznie uczęszcza na zajęcia logopedyczne).

Proponowane strategie

Należałoby wzmocnić oddziaływania rodziców wobec córki (praca indywidualna każdego dnia), wspólne wieczorne czytanie, omawianie codziennych trudności (ustalanie wraz z rodzicami, jak im przeciwdziałać) w celu wzmocnienia samooceny Wiktorii. Dobrze byłoby zachęcić Wiktorię do udziału w zajęciach plastycznych, gdzie miałyby okazję w formie zabawy ćwiczyć małą motorykę i odnosić sukces z własnych działań. Ważnym elementem w pracy z Wiktorią powinna być motywacja do podejmowania wysiłku oraz kontynuowanie zajęć logopedycznych. Należy usprawniać koordynację wzrokowo-ruchową podczas zajęć korekcyjno-wyrównawczych. Wskazane byłoby

zbadanie dziecka w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej pod kątem zaobserwowanych trudności w czytaniu i pisaniu, dekoncentracji uwagi oraz wzmożonej ruchliwości.

Zespołowe podejście nauczycieli w kontekście wspomagania dziewczynki

W związku z zaobserwowanymi trudnościami uczennicy podjęto wspólne ustalenia nauczycieli co do dostosowania nauczania do możliwości Wiktorii. Ustalono, że dziewczynka będzie na lekcjach siedzieć w pierwszej ławce, aby nauczyciele mieli większą możliwość kontrolowania tempa pracy i korygowania błędów w pisaniu. Dodatkowo z racji zaobserwowanych trudności w koncentracji uwagi, uniknąć można zbyt wielu bodźców rozpraszających. W prowadzeniu lekcji wykorzystane będą tablice poglądowe, plansze z literami, co pozwoli wyeliminować błędy w pisaniu i ułatwi zapamiętywanie. Należy chwalić dziewczynkę nawet za drobne osiągnięcia i starania. Pozwolić (jeśli to możliwe) na ruch obrębie ławki angażując Wiktorię do czynności pomocniczych, takich jak wycieranie tablicy, rozdanie kart pracy innym uczniom etc. Podjęto decyzję o udziale uczennicy w zajęciach socjoterapeutycznych na terenie szkoły w celu treningu umiejętności społecznych Wiktorii.

Pomoc rodzicom, konkretne wskazówki jak pracować z Wiktorią w domu

Ustalono regularne spotkania obojga rodziców z wychowawcą i pedagogiem. Należy przeprowadzić psychoedukację rodziców na temat korzyści bycia w bliskich relacjach z dzieckiem, regularnych rozmów o minionym dniu w szkole, o trudnościach nie tylko szkolnych ale i o przeżywanych rozterkach emocjonalnych. Zasadne wydaje się zaproponowanie rodzicom/babci udziału w warsztatach umiejętności wychowawczych celem zwiększenia ich kompetencji wychowawczych. W domu należy wprowadzić systematyczną pracę z Wiktorią, wprowadzić ją do samodzielności i odpowiedzialności za wykonywane prace domowe. Ustalić należy godzinowy plan /rozkład czynności po powrocie do domu, aby dziecko było przyzwyczajone do stałego planu. Ustalenia te zapisać i powiesić w widocznym miejscu. Zaleca się czytanie z Wiktorią codziennie pół godziny dziennie (czyta rodzic, Wiktoria później opowiada o tym co usłyszała). Należy również kontrolować postępy w czytaniu samej Wiktorii. Ustalić należy domowy system motywacyjny (np. kamyczki, serduszka) oraz konsekwencje. Podkreślić należy, aby były to jednorodne wymagania wobec Wiktorii wszystkich członków rodziny.

Przewidywane efekty zespołowych ustaleń

W wyniku ścisłej współpracy środowiska domowego i szkolnego przewiduje się, iż rodzice nie będą popełniali błędów wychowawczych, wzmocni się ich kontrola nad przebiegiem nauki Wiktorii. Uczennica będzie korzystać z zajęć logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz reedukacyjnych na terenie szkoły, dzięki czemu wzmocni się jej samoocena, będzie popełniać mniej błędów i łatwiej będzie jej koncentrować uwagę podczas lekcji. Jasny system nagród i kar obowiązujący w szkole i w domu pozwoli na wyeliminowanie zachowań buntowniczych i odmawiania wykonywania poleceń, łatwiej będzie Wiktorii pokonywać własne lęki i obawy (choćby wypowiedzanie się na forum klasy).

BANK DOBRYCH PRAKTYK

